

2

NGUYỄN THỊ MAY (Tổng Chủ biên) – HOÀNG MINH PHÚC (Chủ biên)
TRẦN ĐOÀN THANH NGỌC – LÂM YẾN NHƯ

MĨ THUẬT

7

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ MAY (Tổng Chủ biên) – HOÀNG MINH PHÚC (Chủ biên)
TRẦN ĐOÀN THANH NGỌC – LÂM YẾN NHƯ

MĨ THUẬT

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

Hướng dẫn sử dụng sách

Sách giáo khoa **Mĩ thuật 7** được trình bày theo hệ thống gồm 16 bài/ 8 chủ đề. Mỗi bài có các nội dung:

Quan sát và nhận thức: là hoạt động quan sát thực tế, tranh, ảnh, sản phẩm mỹ thuật hay các hoạt động trải nghiệm nhằm khám phá nhận thức thẩm mỹ cho học sinh.

Luyện tập và sáng tạo: phát triển kiến thức, hình thành kỹ năng đã học thông qua các bài học mỹ thuật trong chương trình, giúp học sinh có thể sáng tạo ra các sản phẩm ở mỗi chủ đề, bài học.

Phân tích và đánh giá: tổ chức trưng bày sản phẩm là các bài học của học sinh nhằm hình thành các kỹ năng phân tích và đánh giá và bồi dưỡng kiến thức thẩm mỹ.

Vận dụng: sử dụng các sản phẩm mỹ thuật là các bài học để kết nối với cuộc sống thực tiễn.

*Hãy bảo quản, giữ gìn sách giáo khoa để dành tặng
các em học sinh lớp sau*

Lời nói đầu

Các em học sinh thân mến!

Sách giáo khoa **Mĩ thuật 7** bộ sách **Chân trời sáng tạo** được biên soạn theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực của học sinh, nhằm giúp các em gắn kết kiến thức với thực tiễn trong từng hoạt động học.

Sách được biên soạn gồm tám chủ đề, mỗi chủ đề có hai bài học được thiết kế thành một hệ thống các hoạt động trong nhà trường, sinh hoạt và cảnh sắc thiên nhiên đất nước,... Hệ thống các hoạt động chú trọng phát triển các kĩ năng **Quan sát và nhận thức**, **Luyện tập và sáng tạo**, **Phân tích và đánh giá**, **Vận dụng**. Nội dung kiến thức được trình bày từ mức độ đơn giản đến nâng cao, dễ hiểu, phù hợp với đặc điểm tâm lí, nhận thức của học sinh lớp 7 nhằm khuyến khích các em học tập sáng tạo theo sở thích và năng lực. Các hoạt động được tiếp cận theo hướng mở và thể hiện đầy đủ các yêu cầu cần đạt trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018 môn **Mĩ thuật** cấp Trung học cơ sở.

Với sự đổi mới về nội dung và hình thức trong biên soạn, hi vọng cuốn sách **Mĩ thuật 7** sẽ đem lại những trải nghiệm thú vị trong quá trình học tập góp phần phát triển năng lực **mĩ thuật**, thị hiếu thẩm mĩ và những phẩm chất cho học sinh theo đúng mục tiêu môn học đã đề ra.

Chúc các em học tập hiệu quả và đạt được nhiều kết quả tốt!

Nhóm biên soạn

Mục lục

Hướng dẫn sử dụng sách..... 2

Lời nói đầu 3

CHỦ ĐỀ 1 BÌNH HOA TRONG SÁNG TẠO MĨ THUẬT

Bài 1: Vẽ tĩnh vật 6

Bài 2: Tạo hình bình hoa 10

CHỦ ĐỀ 2 ĐỘNG VẬT HOANG DÃ

Bài 3: Cùng vẽ động vật 14

Bài 4: Tạo hình động vật hoang dã 18

CHỦ ĐỀ 3 MĨ THUẬT TRUNG ĐẠI THẾ GIỚI

Bài 5: Thành tựu mỹ thuật trung đại thế giới 22

Bài 6: Tranh chân dung 26

CHỦ ĐỀ 4 THIÊN NHIÊN MUÔN MÀU

Bài 7: Sắc màu thiên nhiên 30

Bài 8: Thiên nhiên trong tranh in 34

TRƯNG BÀY CUỐI HỌC KÌ 1 38

CHỦ ĐỀ 5 VẼ ĐẸP DI SẢN

Bài 9: Sản phẩm mỹ thuật 3D thể hiện về di tích40

Bài 10: Thiết kế lô gô44

CHỦ ĐỀ 6 MÔI TRƯỜNG QUANH EM

Bài 11: Em vẽ môi trường xanh – sạch – đẹp48

Bài 12: Ngày hội thời trang52

CHỦ ĐỀ 7 MỸ THUẬT TRUNG ĐẠI VIỆT NAM

Bài 13: Thành tựu mỹ thuật trung đại Việt Nam56

Bài 14: Trang trí báo tường60

CHỦ ĐỀ 8 AN TOÀN GIAO THÔNG

Bài 15: Em vẽ giao thông64

Bài 16: Thiết kế tạo dáng
phương tiện giao thông68

BÀI TỔNG KẾT72

Giải thích thuật ngữ74

Phiên âm tiếng nước ngoài75

CHỦ ĐỀ
1

BÌNH HOA TRONG SÁNG TẠO MĨ THUẬT

Bài 1 VẼ TĨNH VẬT

Yêu cầu cần đạt

- Biết quan sát, ghi nhận và tái hiện hình ảnh tĩnh vật.
- Xác định và diễn tả được nguồn sáng trên tranh tĩnh vật.
- Mô phỏng được đối tượng mẫu vẽ trong tranh tĩnh vật sát tỉ lệ, hài hoà về bố cục và màu sắc.
- Cảm nhận được vẻ đẹp của ánh sáng, màu sắc, đường nét, không gian trong tranh tĩnh vật.

Quan sát và nhận thức

Quan sát các hình ảnh, tác phẩm dưới đây và mô tả:

- + Hình dáng và màu sắc
- + Bố cục và nguồn sáng

Hoa sen. Ảnh: Ngô Anh Khoa ①

Hoa loa kèn. Ảnh: Nguyễn Công Hiệp ②

Mai Xuân Oanh, Tĩnh vật, sơn dầu. Nguồn: tác giả

③

Đinh Minh Đông,
Hoa loa kèn, sơn dầu. Nguồn: tác giả

④

Phạm Minh Hiếu,
Tĩnh vật, sơn dầu. Nguồn: tác giả

⑤

Vẽ tranh tĩnh vật là hình thức mô phỏng mẫu để tạo hình sản phẩm.

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước vẽ tranh tĩnh vật lọ hoa.

①

②

③

④

Chuẩn bị: vật mẫu, giấy, bút chì, bút lông, màu, bảng pha màu,...

Gợi ý các bước:

1. Vẽ phác hình bằng nét màu.
2. Vẽ khái quát các mảng màu.
3. Vẽ màu theo cảm xúc và đặc điểm của mẫu.
4. Hoàn thiện sản phẩm.

Khi vẽ tĩnh vật, ngoài bố cục và màu sắc thì yếu tố ánh sáng rất quan trọng, nhờ có nguồn sáng mà hình, khối, đậm, nhạt của vật mẫu nổi trong không gian.

- Hãy thực hiện một bài vẽ tranh tĩnh vật, chất liệu tự chọn.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Hà Tiến Đạt (Hà Nội),
Tĩnh vật, màu gouache ①

Thuý Ngọc (Thái Bình),
Tĩnh vật hoa, màu sáp ②

Vũ Quốc An (Hà Nội),
Tĩnh vật lọ hoa, màu nước ③

Phân tích và đánh giá

Thảo luận và nhận xét về sản phẩm mỹ thuật theo gợi ý sau:

- + Lựa chọn những sản phẩm yêu thích
- + Cách sắp xếp bố cục, vẽ hình, tỉ lệ và màu sắc
- + Cách diễn tả nguồn sáng và không gian

Vận dụng

- Sản phẩm mỹ thuật của em có thể trưng bày ở đâu?
- Vai trò của sản phẩm mỹ thuật thể hiện thế nào trong không gian nội thất?

Tranh tĩnh vật trang trí nội thất. Ảnh: Nguyễn Văn Anh

Bài 2 TẠO HÌNH BÌNH HOA

Yêu cầu cần đạt

- Nhận biết được một số cách tạo dáng và trang trí bình hoa.
- Tạo dáng được sản phẩm lọ hoa 3D cân đối, hài hoà bằng đất nặn.
- Vận dụng đường nét, nhịp điệu trong sáng tạo hoa văn trên sản phẩm.
- Có ý thức giữ gìn và phát huy nghệ thuật truyền thống.

Quan sát và nhận thức

Quan sát các hình ảnh dưới đây và chỉ ra:

- + Chất liệu và hình dáng của sản phẩm
- + Hoa văn trang trí và tính ứng dụng của sản phẩm

Nguyễn Hoàng, *Bên cửa sổ*, sơn dầu, 70 x 130 cm.
Nguồn: tác giả

1

Bình gốm men ngọc, thời Lý.
Nguồn: Bảo tàng Lịch sử Quốc gia – Việt Nam

Bình gốm hoa nâu, thời Trần.
Nguồn: Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

Bình gốm hoa lam, thời Lê.
Nguồn: Bảo tàng Lịch sử Quốc gia – Việt Nam

Bình gốm, Biên Hoà.
Nguồn: Nguyễn Thị Hiện

Sự kết hợp các yếu tố tạo hình của điêu khắc trong sáng tạo kiểu dáng, kế thừa tinh hoa của gốm truyền thống với những tìm tòi trong màu men, vẽ trang trí,... đã tạo nên những sản phẩm gốm nghệ thuật có giá trị thẩm mỹ cao, đáp ứng nhu cầu sử dụng của công chúng.

Bình men rạn nhiều màu, thời Nguyễn.
Nguồn: Bảo tàng Hà Nội

Bình men vàng nâu thời Lê Trung hưng.
Nguồn: Bảo tàng Lịch sử Quốc gia – Việt Nam

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước tạo dáng và trang trí bình hoa bằng đất nặn.

①

②

③

④

Chuẩn bị: đất nặn

Gợi ý các bước:

1. Tạo dáng bình hoa.
2. Xác định các phần cần trang trí.
3. Trang trí theo ý thích.
4. Hoàn thiện sản phẩm.

- Hãy sử dụng đất nặn tạo dáng một bình hoa trang trí trong không gian sinh hoạt hằng ngày.

Tham khảo sản phẩm mĩ thuật

Viết Hoàng
(Bình Thuận)

①

Thanh Ngọc
(Thành phố Hồ Chí Minh)

②

Trịnh Trung Anh
(Thành phố Hồ Chí Minh)

③

Ngô Anh Khoa
(Vĩnh Long)

④

Phân tích và đánh giá

Nêu cảm nhận và phân tích sản phẩm của bạn theo gợi ý sau:

- + Lựa chọn sản phẩm em yêu thích
- + Cách tạo dáng và trang trí sản phẩm
- + Chia sẻ ý kiến để giúp bạn hoàn thiện sản phẩm

Vận dụng

Tìm hiểu về nghệ thuật gốm Việt Nam.

Trong đời sống văn hoá Việt Nam, gốm là một sản phẩm nghệ thuật ứng dụng có lịch sử phát triển từ thời tiền sử, sơ sử, phong kiến và hiện đại. Thời trung đại, các loại gốm men màu phát triển mang vẻ đẹp riêng như gốm men ngọc, gốm hoa nâu, gốm hoa lam, gốm pháp lam. Các loại hình gốm mang tính ứng dụng trong đời sống như bình, lọ, chân đèn, lư hương,...

Các bình hoa thường được trang trí bởi các họa tiết, đường diềm theo vòng tròn với nguyên lí lặp lại mang tính nhịp điệu, tạo nên sự hài hoà và cân xứng cho sản phẩm.

Bài 3 CÙNG VẼ ĐỘNG VẬT**Yêu cầu cần đạt**

- Quan sát và nhận biết được hình dáng, màu sắc, đặc điểm của động vật.
- Tạo được sản phẩm mỹ thuật về đề tài động vật.
- Thể hiện được vẻ đẹp của động vật hoang dã qua chấm, nét, hình, mảng, màu sắc,... trong sản phẩm mỹ thuật.
- Biết yêu thiên nhiên, có ý thức bảo vệ động vật và giữ gìn môi trường.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát các bức ảnh và chỉ ra:
 - + Đặc điểm hình dáng của con vật
 - + Yếu tố tạo hình con vật như chấm, nét, hình, màu sắc,...

①

②

③

Một số loài động vật hoang dã. Ảnh: Xuân Phương

- Quan sát các tác phẩm, sản phẩm mỹ thuật và trả lời câu hỏi:
 - + Sản phẩm được thực hiện bằng chất liệu gì?
 - + Màu sắc thể hiện trong sản phẩm mỹ thuật như thế nào?
 - + Em cảm nhận gì về sự kết hợp màu sắc và đường nét trong sản phẩm?

①

Henri Rousseau,
Rừng nhiệt đới với khỉ, sơn dầu, 129,5 x 162,5 cm, năm 1910. Nguồn: Bộ sưu tập John Hay Whitney

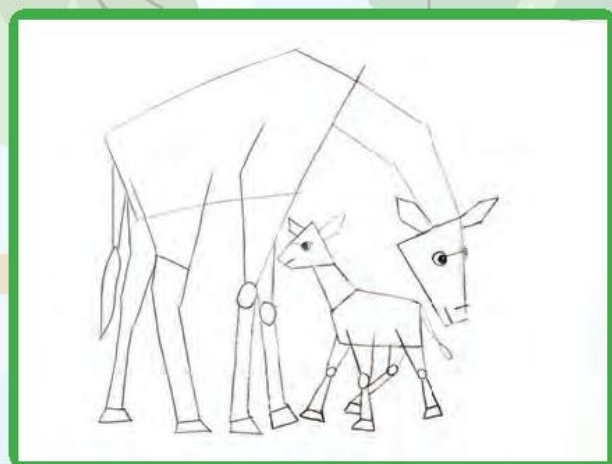
②

Hà Hạnh Chi (Hà Nội), Rừng sâu, màu nước

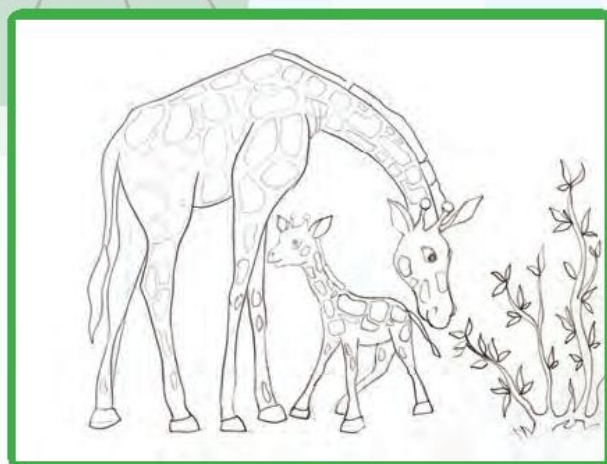

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước vẽ con vật.

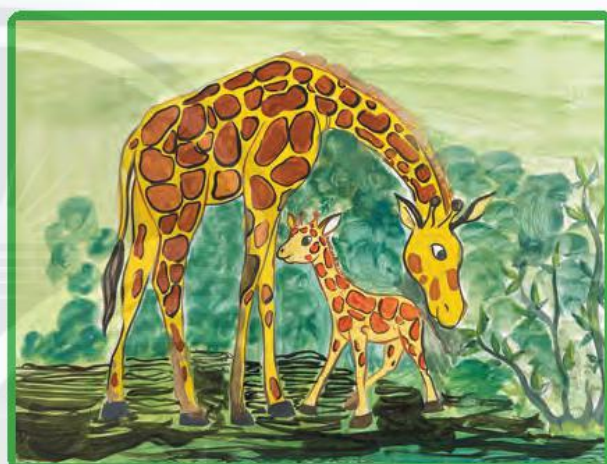
①

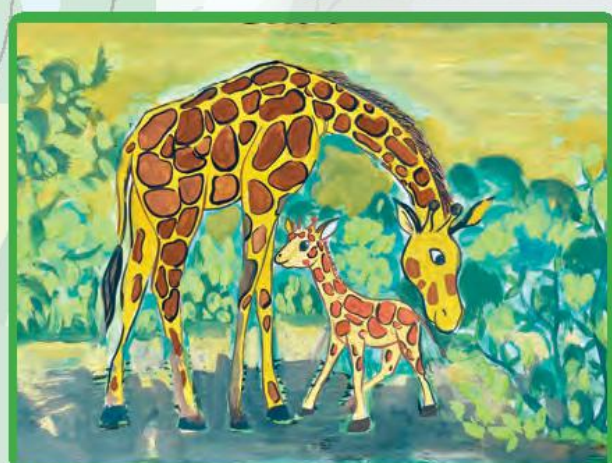
②

③

④

⑤

Chuẩn bị: giấy, bút chì, bút lông, màu, bảng pha màu,...

Gợi ý các bước:

1. Vẽ phác hình con vật.
2. Chỉnh sửa hình và vẽ thêm chi tiết.
3. Vẽ màu, diễn tả con vật.
4. Vẽ đậm nhạt, thêm bối cảnh.
5. Hoàn thiện sản phẩm.

- Hãy sử dụng hình thức vẽ hoặc xé, cắt, dán giấy để thể hiện sản phẩm mỹ thuật về con vật.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Nguyễn Thị Thanh (Hà Nội),
Công viên bách thú, cắt dán giấy

Yến Nhi (Thành phố Hồ Chí Minh),
Gấu trúc, màu sáp

Phân tích và đánh giá

Nêu cảm nhận của em về sản phẩm của bạn:

- + Chấm, nét, hình, màu sắc,...
- + Chất liệu thể hiện
- + Bức tranh yêu thích

Vận dụng

- Trưng bày và giới thiệu sản phẩm mỹ thuật về động vật của nhóm.
- Sưu tầm qua sách, báo, internet và giới thiệu về những tác phẩm mỹ thuật em yêu thích trong chủ đề với thông điệp bảo vệ động vật hoang dã.

Mỗi loài vật có một hình dạng và đặc điểm riêng. Quan sát kĩ, chúng ta sẽ thấy hình dạng của cơ thể loài vật thường được thể hiện qua các hình khối cơ bản và hình biến dạng.

Bài 4 TẠO HÌNH ĐỘNG VẬT HOANG DÃ

Yêu cầu cần đạt

- Biết được một số cách thức về tạo hình động vật 3D.
- Tạo được sản phẩm động vật 3D từ vật liệu sẵn có.
- Cảm nhận được vẻ đẹp của sản phẩm mỹ thuật được biểu hiện qua nguyên lí cân bằng ở hình khối và màu sắc.
- Nâng cao ý thức bảo vệ và giữ gìn môi trường.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát hình ảnh động vật hoang dã trong thiên nhiên.

Động vật hoang dã. Nguồn: 123rf.com/stock-photo

- Quan sát các tác phẩm, sản phẩm mỹ thuật và chỉ ra: đặc điểm hình dáng, màu sắc, hình khối của động vật.

Chân đèn con hươu, đồng, văn hoá Đông Sơn.
Nguồn: Bảo tàng Barbier-Mueller, Thụy Sĩ

Picasso, *Nàng Dê*, chất liệu tổng hợp.
Nguồn: Bảo tàng Nghệ thuật Hiện đại San Francisco

Hoàng Thị Thuý Mai (Thái Nguyên), *Ba con thú*, giấy bìa

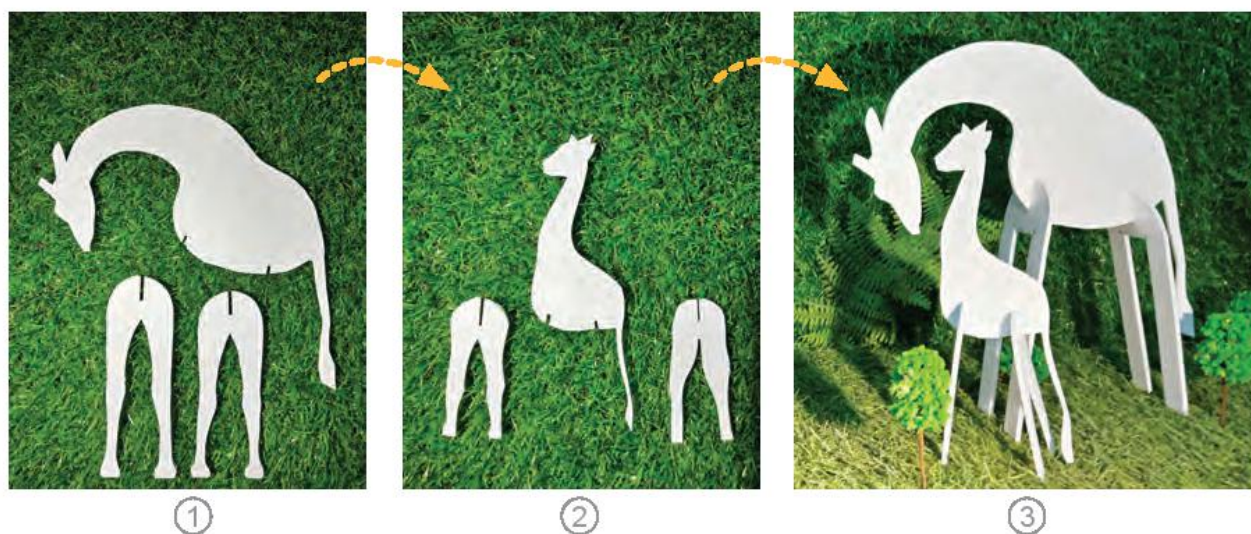
Lôi Thị Thanh (Bắc Kạn), *Muông thú*, giấy bìa

Hình khối trong thiết kế sản phẩm 3D vừa trang trí cho sản phẩm, vừa chuyển tải thông điệp: hình tròn cho cảm giác chuyển động, hình vuông cho cảm giác vững chắc, hình tam giác cho cảm giác ổn định cân bằng.

Luyện tập và sáng tạo

– Tham khảo các bước tạo hình con vật 3D.

– Em hãy tạo hình 3D một sản phẩm con vật em yêu thích.

Tham khảo sản phẩm mĩ thuật

Hà Đức Thiện (Thái Nguyên), *Trò chuyện*, giấy bìa

Đường Phương Thảo (Tuyên Quang), *Muông thú*, giấy bìa

Phân tích và đánh giá

Nêu cảm nhận của em về sản phẩm của bạn theo các gợi ý sau:

- + Cách tạo hình sản phẩm 3D và vật liệu thực hiện
- + Ý nghĩa của sản phẩm
- + Đặt tên cho sản phẩm của bạn

Vận dụng

Tìm hiểu thêm về các loài động vật có trong tự nhiên, động vật quý hiếm và có ý thức bảo vệ môi trường.

Sao la

Cu li

Nguồn: vi.wikipedia.org/

Sao la và Cu li là loài thú quý hiếm sinh sống trong vùng núi rừng ở Việt Nam, Lào, Trung Quốc và Campuchia. Chúng đều được xếp ở mức nguy cấp (có nguy cơ tuyệt chủng rất cao) trong Sách đỏ Việt Nam và thế giới.

Động vật hoang dã góp phần quan trọng trong việc tạo nên sự cân bằng sinh thái, bảo đảm môi trường sống trong lành cho con người. Vì vậy, chúng ta phải có trách nhiệm bảo vệ và tạo môi trường sống cho động vật hoang dã được bảo tồn và phát triển.

CHỦ ĐỀ 3

MĨ THUẬT TRUNG ĐẠI THẾ GIỚI

Bài 5 THÀNH TỰU MĨ THUẬT TRUNG ĐẠI THẾ GIỚI

Yêu cầu cần đạt

- Biết được một số tác giả, tác phẩm nghệ thuật thời trung đại.
- Nhận biết được những thành tựu và tác động của kĩ thuật, chất liệu đến mỹ thuật thời trung đại.
- Biết sử dụng luật xa gần và các nguyên lí tạo hình để tạo được sản phẩm mỹ thuật.
- Cảm nhận được giá trị thẩm mĩ của tác phẩm trung đại thế giới.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát những hình ảnh dưới đây và thảo luận về:
 - + Thành tựu mỹ thuật thời trung đại: sơn dầu, giải phẫu, luật xa gần,...
 - + Tác giả, tác phẩm thời trung đại

Sơn dầu

Là loại màu được làm từ bột màu nghiền với dầu lạnh (dầu cây gai, dầu từ hạt óc chó và một số chất khác).

Hoạ sĩ Jan van Eyck (1390 – 1441) chính là người đầu tiên phát minh, sử dụng và phát triển kĩ thuật vẽ sơn dầu.

Jan van Eyck,
Lễ đính hôn của Arnolfini, sơn dầu.
Nguồn: Bảo tàng Quốc gia Luân Đôn – Anh

Giải phẫu tạo hình giúp hoạ sĩ, nhà điêu khắc hiểu rõ và nắm được tỉ lệ, đặc điểm, cấu trúc, hình khối toàn bộ và các bộ phận của cơ thể con người.

Leonardo da Vinci, *Giải phẫu cơ thể người, mực trên giấy.*
Nguồn: Bảo tàng Nghệ thuật Hàn lâm – Ý

Raphael, *Đỉnh Parnassus*, Vatican, bích hoạ.
Nguồn: Bảo tàng Vatican – Ý

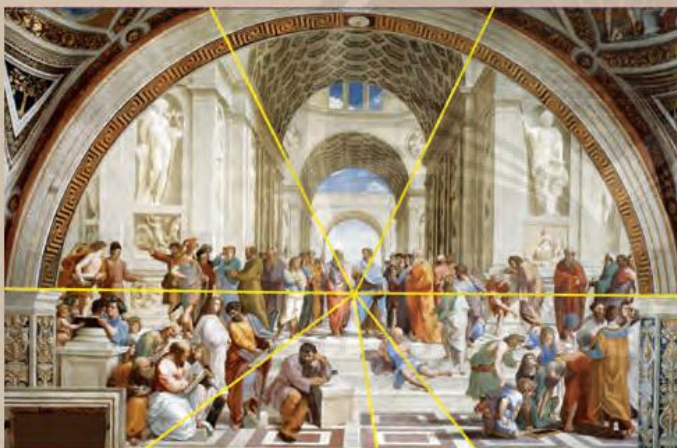
4

Bích hoạ (còn gọi là fresco hay tranh tường)

Là một hình thức vẽ tranh trên tường trong trang trí nội, ngoại thất. Để thực hiện, người ta sử dụng màu nghiền với nước vẽ trên bề mặt vữa còn ướt.

Luật xa gần

Luật xa gần là một phát hiện quan trọng trong nghệ thuật hội hoạ, đó là phương pháp đơn giản nhất làm cho các đối tượng có cảm giác ba chiều trên mặt phẳng hai chiều.

Luật xa gần được thể hiện trong tác phẩm
Trường Athens
của **Raphael**

5

Luật xa gần được thể hiện trong tác phẩm
Bữa tối cuối cùng
của **Leonardo da Vinci**

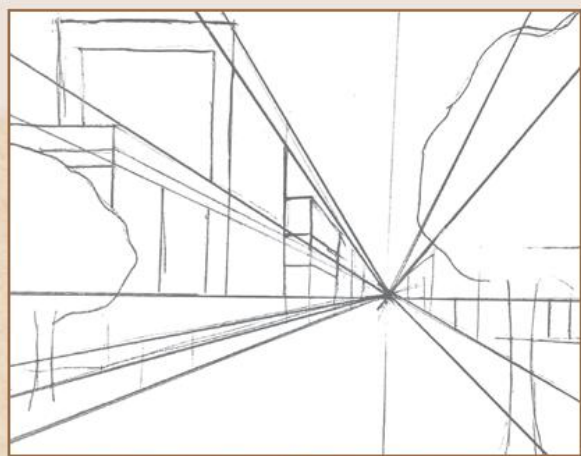
6

Mỹ thuật trung đại thể giới ghi nhận sự phát triển và hoàn thiện các kỹ thuật và lý thuyết trong nghệ thuật hội hoạ, điều khắc như: luật xa gần, giải phẫu, chất liệu và kỹ thuật vẽ sơn dầu, nghệ thuật in sách,... mở ra một cách tiếp cận mới về nghệ thuật, về vẻ đẹp của thế giới, về tình yêu và lý tưởng sống.

- Hãy trình bày hiểu biết của em (hoặc nhóm em) về một thành tựu mỹ thuật thời trung đại.

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước thể hiện sản phẩm mỹ thuật áp dụng luật xa gần.

①

②

③

④

Chuẩn bị: giấy, bút chì, thước, màu,...

Gợi ý các bước:

1. Vẽ khái quát hình theo đường chân trời và điểm tụ.
2. Vẽ chi tiết hình.
3. Vẽ mảng màu.
4. Vẽ diễn tả bằng màu và hoàn thiện sản phẩm.

*Đường chân trời (đường tầm mắt), là đường thẳng nằm song song với mặt đất, ngang tầm mắt và chia mặt đất với bầu trời. Đường tầm mắt cao hay thấp phụ thuộc vào vị trí của người nhìn. Trong luật xa gần, tất cả các **điểm tụ** đều nằm trên đường tầm mắt.*

- Em hãy vận dụng những kiến thức đã học để tạo một sản phẩm mỹ thuật thể hiện luật xa gần.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Ngọc Hà (Hải Dương), Đường phố, màu dạ ①

Việt Anh (Hưng Yên), Phòng khách, màu dạ ②

Phân tích và đánh giá

- Trình bày sự hiểu biết của em (hoặc nhóm em) về mỹ thuật thời trung đại: tác giả, tác phẩm, thành tựu về kỹ thuật, chất liệu,...
- Trưng bày sản phẩm mỹ thuật và thảo luận về đường chân trời.

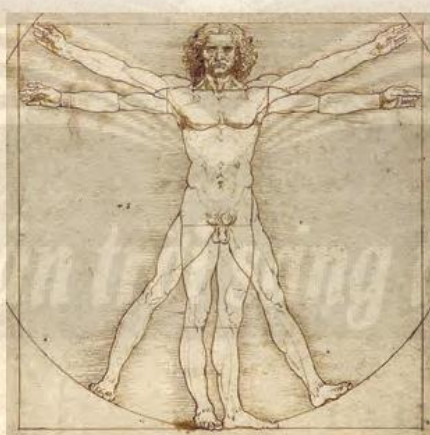

Vận dụng

Tim hiểu tác giả Leonardo da Vinci và một số tác phẩm của ông.

Chân dung tự họa, phấn màu
Thư viện hoàng gia Turin – Mỹ

① Vitruvian Man (nghiên cứu tỉ lệ cơ thể người),
mực trên giấy.
Nguồn: Bảo tàng nghệ thuật Hàn lâm – Ý

③ Mona Lisa, sơn dầu
Nguồn: Bảo tàng Louvre – Pháp

Leonardo da Vinci (1452 – 1519) là một họa sĩ thiên tài người Ý. Tài năng của ông được biết đến trong nhiều lĩnh vực như hội họa, điêu khắc, kiến trúc, khoa học (giải phẫu học, thiên văn học, quang học, thủy lực,...). Trong lĩnh vực hội họa, Leonardo da Vinci đã để lại cho nhân loại nhiều kiệt tác như *Mona Lisa* (1503 – 1507), *Bữa tối cuối cùng* (1495 – 1498), *Sự tôn thờ của các vị thần* (1480), *Lễ rửa tội của Chúa* (1472),...

Luật xa gần trong hội họa để nhận thấy diễn biến của cảnh vật trong thiên nhiên: Những vật thể bằng nhau trong không gian càng xa càng nhỏ những vật ở gần trông rõ ràng, đậm nét. Nếu thay đổi tầm nhìn hay góc nhìn, thì hình dáng của vật thể cũng thay đổi theo.

Yêu cầu cần đạt

- Biết được một số tác giả, tác phẩm chân dung tiêu biểu thời trung đại trên thế giới.
- Hiểu được các bước tiến hành vẽ tranh chân dung.
- Biết sử dụng các nguyên lí đăng đối, cân bằng và các yếu tố tạo hình khác để thực hiện được bài vẽ chân dung.
- Cảm nhận được vẻ đẹp của tranh chân dung qua các tác phẩm mỹ thuật nổi tiếng.

Quan sát và nhận thức

Quan sát tác phẩm chân dung dưới đây và nêu cảm nhận về:

- + Đặc điểm nhân vật, màu sắc, bố cục
- + Phương pháp tạo hình và biểu cảm trên khuôn mặt

①

Leonardo da Vinci, *Người phụ nữ và con chồn*, sơn dầu, 54 x 39 cm, năm 1489 – 1491.

Nguồn: Bảo tàng Czartoryski – Ba Lan

Thomas Gainsborough,
Con gái nghệ sĩ với con mèo,
 sơn dầu, năm 1760 – 1761.
 Nguồn: Bộ sưu tập Quốc gia London

②

Sharaku Toshusai,
Người dẫn chương trình nhà hát,
 khắc gỗ màu, năm 1794.
 Nguồn: Bảo tàng Metropolitan

③

Tranh chân dung thời trung đại là một thể loại hội họa để vinh danh, tưởng nhớ hoặc ghi lại mang tính chất kỉ niệm. Người họa sĩ cần để ý tới những chi tiết đặc trưng nhất trên khuôn mặt để diễn tả biểu cảm nhân vật.

Botticelli, *Chân dung Simonetta,*
 sơn dầu, năm 1480 (hoặc thế kỉ XV).
 Nguồn: Bảo tàng Stadel, Frankfurt

④

Tăng Kinh, *Chân dung Cố Mộng Du,*
 mực và màu trên giấy, thế kỉ XVII.
 Nguồn: Bảo tàng Nam Kinh, Trung Quốc

⑤

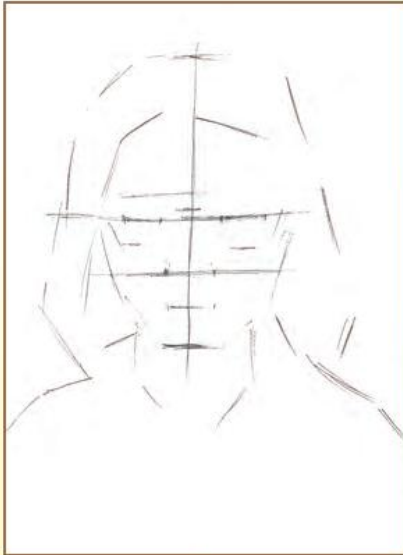
Albert Anker, *Chân dung,*
 sơn dầu trên vải, năm 1885.
 Nguồn: Mutual Art

⑥

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước vẽ chân dung.

①

②

③

④

Chuẩn bị: giấy, bút chì, màu, bảng pha màu,...

Gợi ý các bước:

1. Phác hình khuôn mặt và hình người.
2. Vẽ chi tiết chân dung (chú ý nguyên lí đăng đối trên khuôn mặt).
3. Vẽ các mảng màu thể hiện đậm nhạt.
4. Bổ sung chi tiết và hoàn thiện sản phẩm.

Tranh chân dung nhằm thể hiện tính cách, biểu cảm, hình thái, cá tính nhân vật. Có những hình thức thể hiện tranh như: bán thân, toàn thân hoặc chỉ có khuôn mặt.

- Em hãy thực hiện một bức tranh chân dung yêu thích.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Tuệ Khanh (Hà Nội),
Chị gái, màu acrylic

①

Nghiêm Bá Minh Anh (Hà Nội),
Cô gái chống cằm, màu acrylic

②

Phương Nguyên (Hà Nội),
Người phụ nữ buộc tóc, màu acrylic

③

Phân tích và đánh giá

- Trình bày sản phẩm mỹ thuật tranh chân dung, chất liệu sử dụng.
- Nêu cảm nhận của em về sản phẩm của bạn.

Vận dụng

Tìm hiểu tác phẩm chân dung *Thiếu nữ đeo hoa tai ngọc trai* của Johannes Vermeer.

Johannes Vermeer (1632 – 1675)

Là họa sĩ người Hà Lan thuộc phong trào Baroque, nổi tiếng với các tác phẩm về đời sống hiện thực.

Chân dung *Thiếu nữ đeo hoa tai ngọc trai* ban đầu có tên là *Cô gái quấn khăn trùm* được tác giả vẽ bằng chất liệu sơn dầu trên vải.

Chân dung cô gái tương phản trên nền sẫm với gam màu vàng, nâu và xanh lưu li. Điểm nhấn tinh tế thể hiện ở màu trắng của viên ngọc trai, và nguồn sáng phản chiếu trên đôi mắt, bờ môi, cổ áo và gương mặt.

Sơn dầu, kích thước 39 x 44,5 cm
Nguồn: Bảo tàng Mauritshuis – Hà Lan

Khi vẽ tranh chân dung, ngoài việc chú trọng đến tạo hình và màu sắc, ta cũng cần chú trọng đến những nét biểu hiện nội tâm vui, buồn, khắc khoải hay trầm tư của nhân vật.

THIÊN NHIÊN MUÔN MÀU

Bài 7

SẮC MÀU THIÊN NHIÊN

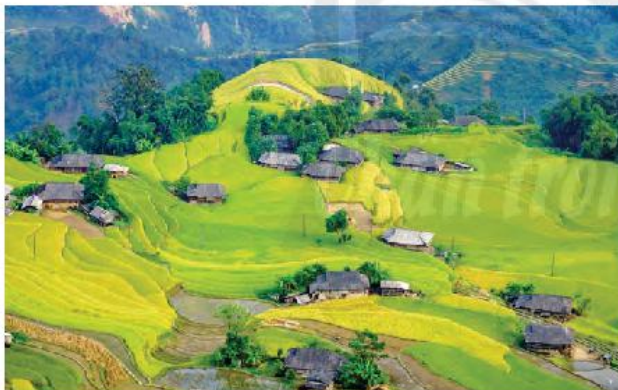
Yêu cầu cần đạt

- Nhận biết được sự phong phú, đa dạng của màu sắc trong thiên nhiên.
- Biết kết hợp được các màu để tạo nên hoà sắc.
- Vẽ được một bức tranh phong cảnh thiên nhiên có hoà sắc và chất cảm.
- Trao đổi sự hiểu biết của mình về vai trò của tác phẩm hội hoạ trong nghệ thuật.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát phong cảnh thiên nhiên trong các bức ảnh và chỉ ra:
 - + Màu sắc, bố cục trong bức ảnh
 - + Bức ảnh thể hiện cảnh thiên nhiên nào?

Phong cảnh Hà Giang. Ảnh: Vương Dương

①

Miền Tây. Ảnh: Tuệ Hương

②

Hồ Lắk. Ảnh: Vũ Duy Thương

③

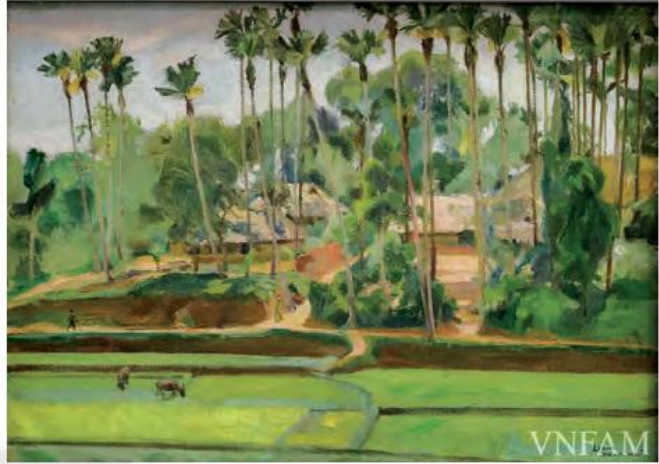
Biển Ninh Chữ. Ảnh: Thanh Liêm

④

- Quan sát các bức tranh và trả lời câu hỏi:
 - + Bố cục và hoà sắc trong tranh được thể hiện như thế nào?
 - + Tác phẩm thể hiện nội dung gì?

Bùi Xuân Phái, *Sông Đà II*, sơn dầu, 57 x 76 cm, năm 1980. Nguồn: Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam ①

Lương Xuân Nhị, *Đổi cộ*, sơn dầu, 50 x 73 cm, năm 1955. Nguồn: Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam ②

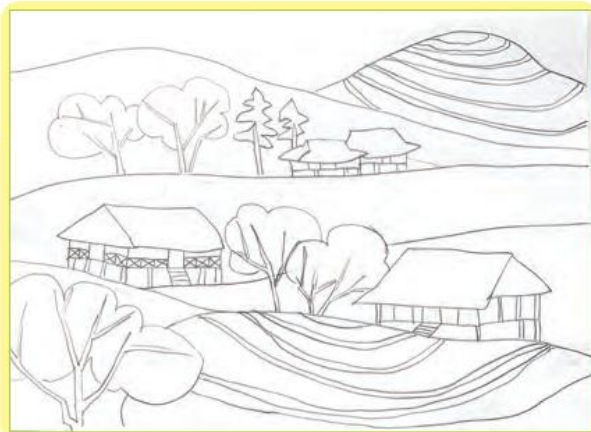
Nguyễn Sáng, *Chùa Tháp Phổ Minh*, sơn mài, 130 x 200 cm, năm 1966. Nguồn: Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam ③

Sắc màu trong thiên nhiên rất phong phú, có tính vùng miền, thời tiết. Cảnh đẹp trong thiên nhiên luôn là đề tài sáng tác mỹ thuật.

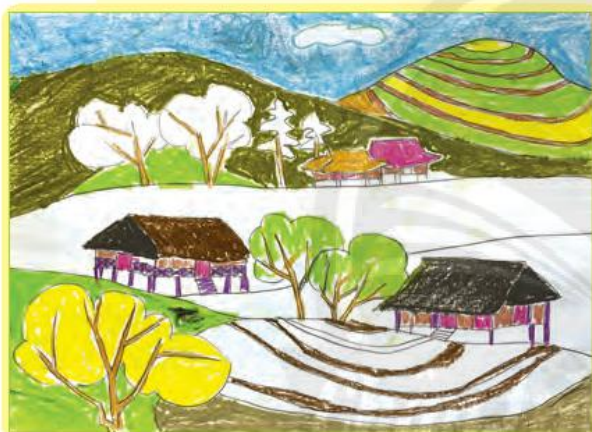
– Tham khảo các bước tiến hành vẽ một bức tranh thể hiện sắc màu thiên nhiên.

1

2

3

4

Chuẩn bị: giấy, bút chì, màu,...

Gợi ý các bước:

1. Vẽ phác hình.
2. Vẽ hình chi tiết.
3. Vẽ màu.
4. Vẽ thêm chi tiết để hoàn thiện sản phẩm.

Chú ý: khi thể hiện tranh, cần lưu ý sắc độ theo quy luật xa gần.

– Hãy sử dụng hình thức vẽ hoặc xé, dán thể hiện sản phẩm mỹ thuật đề tài *Sắc màu thiên nhiên*.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

①

Nguyễn Khánh Linh (Hà Nội), *Bình minh lên*, màu nước

②

Trần Minh Anh (Hà Nội), *phong cảnh*, màu nước

③

Từ Lê Mai (Hà Nội), *Đồng lúa quê em*, màu gouache

Phân tích và đánh giá

Nêu cảm nhận của em về sản phẩm mỹ thuật theo các gợi ý sau:

- + Hoà sắc, đường nét, không gian,... trong sản phẩm
- + Đậm nhạt, nhịp điệu, chất cảm,... trong sản phẩm
- + Vai trò của các sản phẩm mỹ thuật trong đời sống

Vận dụng

Sưu tầm qua sách, báo, internet,... và giới thiệu về những tác phẩm mỹ thuật đề tài thiên nhiên trong hội họa với các gợi ý sau:

- + Tên tác phẩm, chất liệu
- + Một số thông tin về tác giả
- + Hoà sắc chủ đạo trong tranh
- + Không gian và đối tượng thể hiện trong tranh

Hoà sắc có vai trò quan trọng trong sáng tác hội họa. Hoà sắc là sự sắp xếp màu sắc trong không gian cụ thể một cách hài hoà.

Bài 8 THIÊN NHIÊN TRONG TRANH IN

Yêu cầu cần đạt

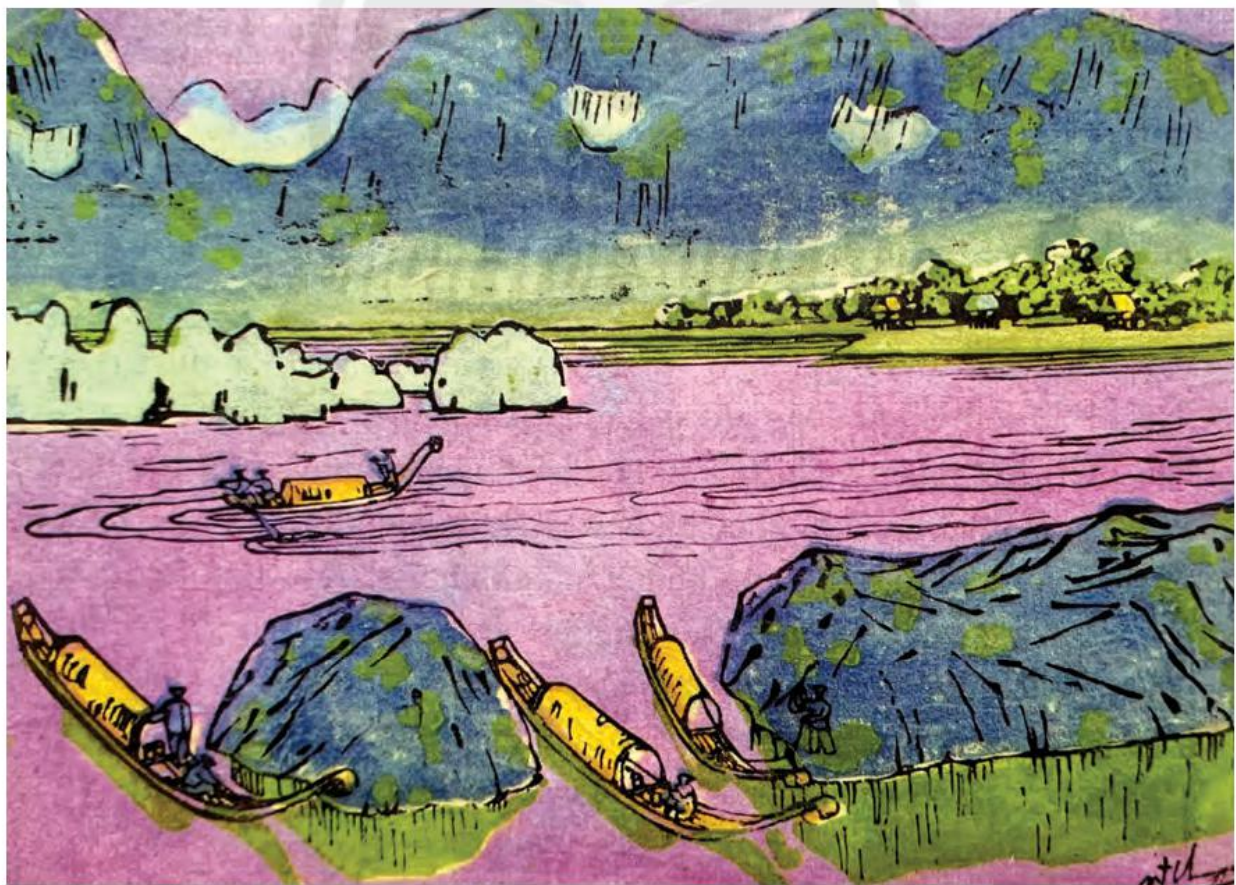
- Biết được các bước tìm ý tưởng, bố cục và thực hành tranh in về thiên nhiên.
- Biết cách tạo bản in đồ họa đơn giản về đề tài thiên nhiên.
- Kết hợp được nét, mảng, màu sắc, nhịp điệu, nguyên lí cân bằng và tương phản trong tranh in.
- Chỉ ra được sự khác biệt về chất cảm do chất liệu và kĩ thuật trong tranh in và tranh vẽ.

Quan sát và nhận thức

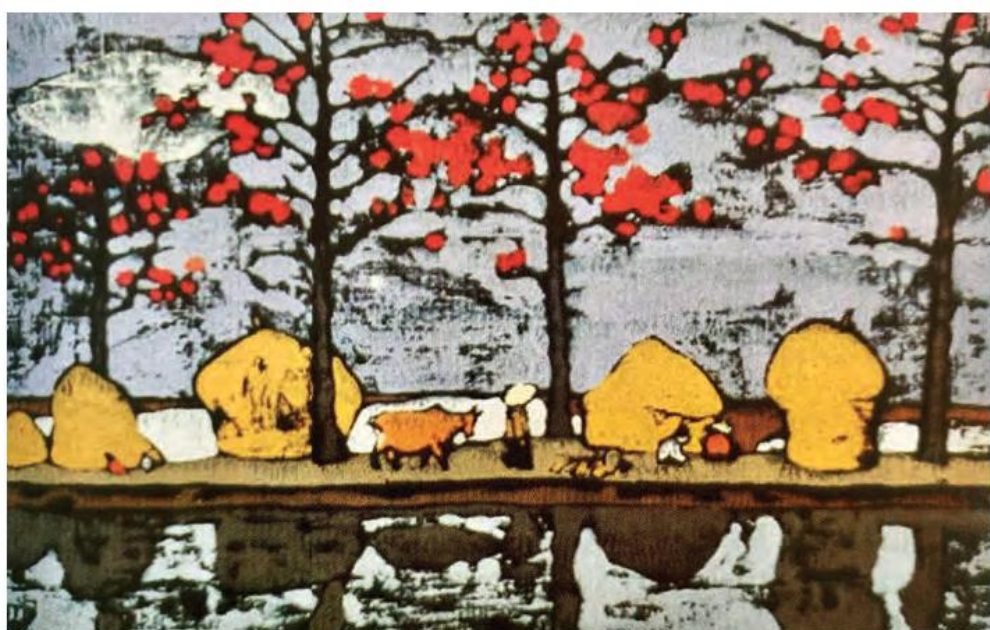
Quan sát các bức tranh và cho biết:

- + Hình, mảng và màu sắc trong tác phẩm đồ họa tranh in
- + Nhịp điệu của nét trong tranh in
- + Màu sắc trong tranh in có đặc điểm khác biệt gì so với tranh vẽ?

Nguyễn Tiến Chung, *Phong cảnh Đà Bắc*, khắc gỗ màu. Nguồn: gia đình tác giả

1

Trần Tuyết Mai, *Mùa hoa gạo*, khắc gỗ màu, 47 x 55 cm, năm 1997. Nguồn: tác giả ②

Trịnh Bá Quát, *Hoa bèo tây*, khắc gỗ màu, 50 x 50 cm, năm 2021. Nguồn: tác giả ③

Đường Ngọc Cảnh, *Lá bàng mùa thu*, khắc thạch cao, 40 x 40 cm, năm 1994. Nguồn: tác giả ④

Cao Trọng Thiêm, *Hạ Long*, khắc gỗ màu, 32 x 45 cm, năm 1985. Nguồn: tác giả ⑤

Đồ họa tranh in là cách gọi để phân biệt tranh in với nghệ thuật thiết kế đồ họa. Khi in, nghệ nhân hay họa sĩ sử dụng kỹ thuật in nhanh hoặc chậm, phủ màu dày hoặc mỏng để tạo hiệu quả đậm – nhạt, rõ – mờ, tạo nên những rung động thẩm mỹ khác nhau trong cùng một bản khắc.

Luyện tập và sáng tạo

- Tìm hiểu các bước thực hiện một bức tranh in.

1

2

3

4

5

Chuẩn bị: xốp/ bìa, bút, vật nhọn, màu, giấy in,...

Gợi ý các bước:

1. Vẽ hình trên xốp hoặc bìa.
2. Tạo nét lõm (bằng bút hoặc vật nhọn) trên bề mặt cần in.
3. Vẽ màu lên mặt xốp/ bìa.
4. In tranh.
5. Hoàn thiện sản phẩm.

- Hãy thực hiện một tranh in về đề tài thiên nhiên.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Lý Thị Bạch Hồng ①
(Thành phố Hồ Chí Minh),
Hoa hướng dương, tranh in

Trần Nguyễn Ngọc Hà ②
(Thành phố Hồ Chí Minh),
Hoa dừa, tranh in

Lại Thị Mộng Hiền ③
(Thành phố Hồ Chí Minh),
Hoa cúc, tranh in

Phân tích và đánh giá

Thảo luận và phân tích sản phẩm tranh in theo các gợi ý sau:

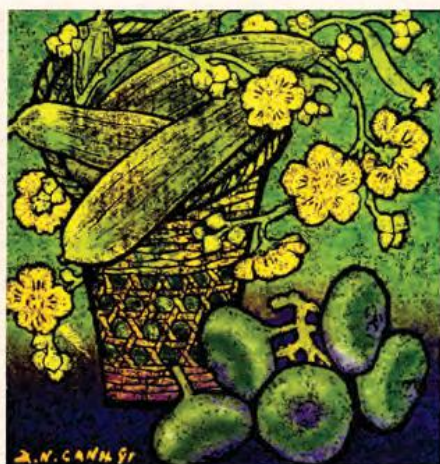
- + Bố cục, mảng, đường nét của sản phẩm tranh in như thế nào?
- + Nhịp điệu của nét, mảng màu được diễn tả như thế nào?
- + Trình bày kỹ thuật tạo bản in và kỹ thuật in

Vận dụng

Chân trời sáng tạo

Giới thiệu tranh in thạch cao của họa sĩ Đường Ngọc Cảnh.

Hoa mướp, tranh khắc thạch cao

Tranh khắc thạch cao thuộc nghệ thuật đồ họa tranh in, sử dụng kỹ thuật khắc lõm trên bề mặt thạch cao, sau đó vẽ màu và in. Phương pháp này chủ yếu in trên nền giấy đen hoặc giấy màu. Tác phẩm *Hoa mướp* của họa sĩ Đường Ngọc Cảnh được thực hiện theo kỹ thuật khắc lõm và in trên giấy đen.

Đặc điểm tạo hình trong tranh in là sử dụng đường nét, mảng và màu sắc thông qua kỹ thuật in thể hiện hình tượng nghệ thuật.

TRƯNG BÀY CUỐI HỌC KÌ 1

Yêu cầu cần đạt

- Biết tuyển chọn các sản phẩm tiêu biểu.
- Biết cách hợp tác cùng nhóm trưng bày sản phẩm trong không gian lớp học.
- Thảo luận, trao đổi.
- Hình thành kỹ năng trình bày các nhận thức về mỹ thuật.

1. Trưng bày các sản phẩm mỹ thuật tiêu biểu theo chủ đề/ bài học.

- Chọn sản phẩm mỹ thuật.
- Lựa chọn vị trí trưng bày.
- Sắp xếp theo nội dung chủ đề/ bài học.

2. Thảo luận và chia sẻ theo nội dung và mục tiêu bài học đã đề ra.

3. Bước đầu tự đánh giá được năng lực mỹ thuật của bản thân, nhóm qua kì học.

Bài 9

SẢN PHẨM MỸ THUẬT 3D THỂ HIỆN VỀ DI TÍCH

Yêu cầu cần đạt

- Nhận biết giá trị thẩm mỹ của di tích lịch sử – văn hoá.
- Nhận biết nguyên lí cân bằng và nhịp điệu thể hiện vẻ đẹp của di tích.
- Biết lựa chọn vật liệu tái sử dụng sẵn có để thực hiện sản phẩm phỏng theo một di tích.
- Có ý thức giữ gìn và trân trọng giá trị văn hoá, lịch sử của di tích.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát và mô tả vẻ đẹp của di tích qua một số hình ảnh sau:
 - + Hình dáng, đặc điểm kiến trúc
 - + Chất liệu, màu sắc, không gian,...

Thành nhà Hồ, Thanh Hoá.
Ảnh: Ngọc Hà

①

Cổ đô Huế, Thừa Thiên Huế.
Ảnh: Nguyễn Đăng Bửu

②

Nhà họ Vương (vua Mèo), Hà Giang.
Ảnh: Thanh Liêm

③

Chùa Cầu Hội An, Quảng Nam.
Ảnh: Trọng Nhân

④

- Quan sát mô hình và nêu đặc điểm sau:
 - + Vật liệu thực hiện sản phẩm
 - + Cách tạo hình của sản phẩm mỹ thuật

Nguyễn Thị Huệ (Hà Nội),
Mô hình Nhà Rông, Tây Nguyên, vật liệu tổng hợp

Nguyễn Ngọc Hồng Minh (Thành phố Hồ Chí Minh),
Mô hình Chợ Bến Thành, vật liệu tổng hợp

Nguyễn Hồng Phúc (Quảng Nam),
Mô hình Chùa Cầu, vật liệu tổng hợp

Phạm Châu Anh (Hà Nội),
Mô hình Chùa Một Cột, vật liệu tổng hợp

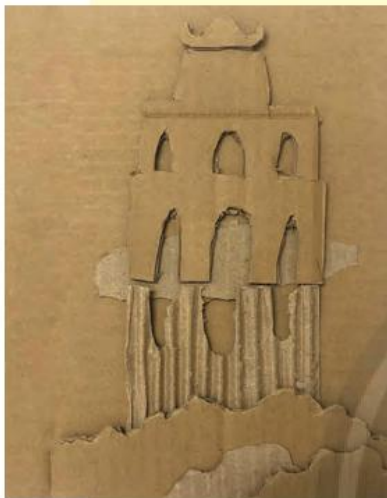
Khai thác vẻ đẹp của di tích trong thực hành, sáng tạo sản phẩm mỹ thuật là một hoạt động quảng bá, phát huy giá trị văn hoá trong đời sống đương đại. Để thực hiện được những sản phẩm mỹ thuật theo dạng này, cần lưu ý:

- + Tìm hiểu đặc điểm, hình dáng bên ngoài của di tích
- + Lựa chọn nét đặc trưng của một hoặc toàn phần di tích để tái hiện
- + Trang trí sản phẩm trên cơ sở mô phỏng vẻ đẹp của di tích theo thực tế

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo cách thực hiện sản phẩm mô hình tháp Rùa bằng chất liệu thân thiện với môi trường.

①

②

③

④

Chuẩn bị: giấy các-tông, dao trổ, kéo, bút, màu, keo dán,...

Gợi ý các bước:

1. Phác hình và cắt rời các bộ phận.
2. Sắp xếp bố cục và dán hình sản phẩm.
3. Vẽ màu, trang trí mô hình.
4. Hoàn thiện sản phẩm.

Chú ý: sắp xếp bố cục, tỉ lệ, nguyên lí cân bằng và nhịp điệu trong quá trình thực hiện.

- Hãy sử dụng vật liệu tổng hợp (giấy bìa, xốp,...) sẵn có để thực hiện một sản phẩm mô hình di tích hoặc kiến trúc tiêu biểu ở địa phương mà em thích.

Tham khảo sản phẩm mĩ thuật

Phan Thị Kim Dung (Đà Nẵng),
Chùa Cầu, vật liệu tổng hợp

①

A Lăng Bần (Tây Nguyên),
nhà sàn, vật liệu tổng hợp

②

Đỗ Thị Hoàng Oanh (Đà Nẵng),
Nhà rông, vật liệu tổng hợp

③

Phân tích và đánh giá

Thảo luận và phân tích từng sản phẩm về:

- + Tên di tích mà cá nhân, nhóm lựa chọn
- + Chất liệu sử dụng
- + Bố cục, tỉ lệ, kĩ thuật thể hiện và chất liệu
- + Giá trị thẩm mĩ

Vận dụng

- Trưng bày và thuyết trình giới thiệu sản phẩm của em (hoặc nhóm) trước lớp.
- Mô tả những sản phẩm mà em yêu thích về chất liệu, màu sắc, bố cục,... và giá trị thẩm mĩ.

Đặc điểm chung của các di tích kiến trúc nghệ thuật Việt Nam là mang đậm tính trang trí trên các kết cấu. Đối xứng và nhịp điệu luôn luôn được nghệ nhân chú trọng trong công trình.

Bài 10 THIẾT KẾ LÔ GÔ

Yêu cầu cần đạt

- Biết chất lọc hình ảnh đặc trưng, giá trị thẩm mỹ của di sản văn hoá cho ý tưởng thiết kế lô gô (biểu trưng).
- Sử dụng được một số nguyên lý thiết kế cơ bản để thiết kế lô gô.
- Nêu được tính chất biểu tượng của thiết kế lô gô thương hiệu.
- Hoàn thiện được sản phẩm để trưng bày, giới thiệu và quảng bá.

Quan sát và nhận thức

Quan sát các lô gô sau:

- + Hình ảnh đặc trưng
- + Bố cục của hình ảnh và chữ
- + Màu sắc và ý nghĩa

Khue Văn Các, Văn Miếu Quốc Tử Giám, Hà Nội. Ảnh: Trọng Nhân

Lô gô thiết kế từ hình tượng Khuê Văn Các

4

Phạm Anh Tú

Lô gô
Sài Gòn Thành phố Hồ Chí Minh
Hình tượng: Bến Nhà Rồng

5

Phạm Ngọc Tuấn

Lô gô
Hội An tỉnh Quảng Nam
Hình tượng: Chùa Cầu

6

An Quốc Bình

Lô gô
tỉnh Đắk Lắk
Hình tượng: Mái nhà dài dân tộc Ê-đê

7

Bùi Trang Trước,

Phác thảo Quốc huy Việt Nam
Hình tượng: Hồ Gươm

8

Lâm Yến Như,

Phác thảo lô gô thị xã Bình Long – Bình Phước
Hình tượng: Cơ quan thị uỷ Bình Long

Lô gô (biểu trưng) là những kí hiệu và hình ảnh tượng trưng cho một đối tượng, có chức năng chuyển tải thông tin tới thị giác. Có nhiều dạng biểu trưng: biểu trưng cho một ngành nghề, biểu trưng cho một tổ chức xã hội, biểu trưng cho sự kiện,...

Luyện tập và sáng tạo

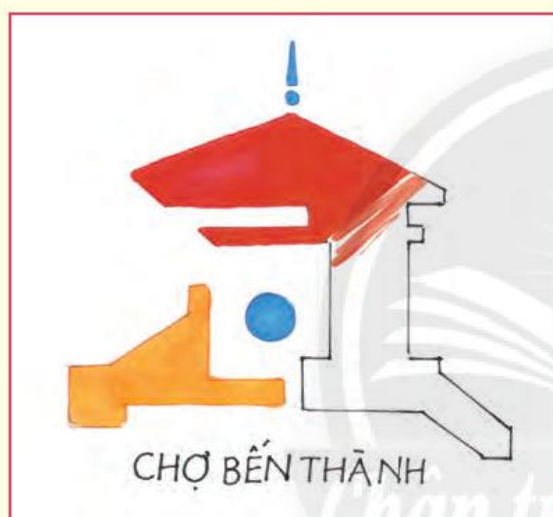
- Tham khảo các bước thiết kế lô gô thương hiệu.

①

②

③

④

Chuẩn bị: ảnh/ phác thảo đối tượng cần thiết kế, giấy, bút chì, màu vẽ,...

Gợi ý các bước:

1. Phác bố cục chung để hình thành cấu trúc lô gô (chú ý sự liên kết giữa hình và chữ).
2. Thiết kế hình tượng chính của lô gô, cách điệu hình ảnh đại diện. Lựa chọn kiểu chữ và kích cỡ chữ phù hợp (kiểu chữ có chân, chữ không chân, chữ trang trí,...).
3. Thể hiện màu sắc mang ý nghĩa tượng trưng cho thương hiệu (cần có màu chủ đạo, không nên sử dụng quá nhiều màu).
4. Hoàn thiện sản phẩm.

- Hãy thiết kế một mẫu lô gô liên quan đến trường, lớp hoặc nhóm học tập của em.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Nguyễn Trần Yến Linh, Du lịch Trống Tiền
Hình tượng: Cầu Trống Tiền

Nguyễn Hồng Phúc, Bến Nhà Rồng
Hình tượng: Nhà Rồng

Nguyễn Ngọc Hồng Minh
Hình tượng: Chùa Một Cột

Phân tích và đánh giá

Trình bày được:

- + Đặc trưng của hình ảnh
- + Bố cục, hình, màu sắc và sức hút thị giác
- + Vai trò quảng bá thương hiệu của sản phẩm thiết kế

Vận dụng

Biết sử dụng sản phẩm mỹ thuật vào cuộc sống thực tiễn.

Minh họa: Lâm Yến Như

Ngoài yếu tố về thẩm mỹ thì lô gô cần đơn giản, phù hợp, ấn tượng, độc đáo, không lỗi thời; phải thể hiện được giá trị và mục tiêu ứng dụng.

MÔI TRƯỜNG QUANH EM

Bài 11 EM VỀ MÔI TRƯỜNG XANH – SẠCH – ĐẸP

Yêu cầu cần đạt

- Biết cách khai thác nội dung, đối tượng để xây dựng ý tưởng về chủ đề môi trường.
- Thực hiện được sản phẩm mỹ thuật về chủ đề môi trường.
- Phân biệt được đặc trưng về chất liệu hội họa và đồ họa.
- Biết yêu thiên nhiên, có ý thức bảo vệ môi trường xanh – sạch – đẹp.

Quan sát và nhận thức

– Quan sát các bức ảnh và chỉ ra:

- + Các nhân vật trong ảnh đang làm gì?
- + Hoạt động trong các bức ảnh mang lại cho ta thông điệp gì về môi trường?
- + Em sẽ hành động gì để môi trường được xanh, sạch đẹp?

Vớt rác trên sông. Ảnh: Trịnh Văn Long ①

Làm sạch môi trường. Ảnh: Thanh Ngọc ②

Trồng cây xanh. Ảnh: Trọng Nhân ③

Chăm sóc vườn hoa. Ảnh: Tuệ Hương ④

- Quan sát các sản phẩm mỹ thuật và trả lời câu hỏi:
 - + Chất liệu thực hiện là gì?
 - + Màu sắc và cách diễn tả không gian như thế nào?
 - + Nội dung phản ánh thông điệp gì?

Trần Thị Cải, Công nhân môi trường, khắc gỗ màu. Nguồn: tác giả ①

Trần Hậu Anh, Nghỉ giữa giờ, sơn dầu. Nguồn: tác giả ②

Nguyễn Tấn Đạt (Cà Mau), Bảo vệ môi trường, màu sáp ③

Các tác phẩm, sản phẩm mỹ thuật về đề tài môi trường thường có nội dung tuyên truyền, được thể hiện thông qua ngôn ngữ màu sắc, hình thể, không gian, chất liệu,...

Nguyễn Tiến Dũng (Hà Nội), Ước mơ xanh, vật liệu tổng hợp ④

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước thực hiện sản phẩm đề tài môi trường.

1

2

3

4

Chuẩn bị: giấy, bút chì, màu,...

Gợi ý các bước:

1. Xây dựng ý tưởng và phác hình cho bài vẽ.
2. Phác hình chi tiết.
3. Vẽ mảng màu lớn.
4. Vẽ màu chi tiết và hoàn thiện sản phẩm.

- Hãy sử dụng hình thức vẽ hoặc tranh in thể hiện đề tài *Môi trường quanh em*.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Võ Minh Duy (Tây Ninh), *Cứu rừng*,
màu gouache

①

Dương Thị Thuý (Bắc Giang), *Vệ sinh môi trường*,
màu sáp

②

Chân Anh (Nghệ An), *Chăm sóc vườn cây*,
màu dạ

③

Đặng Anh Khuê (Hà Nội), *Dọn vệ sinh*,
màu sáp

④

Phân tích và đánh giá

- Nêu cảm nhận của em về sản phẩm mỹ thuật.
- Thông điệp về môi trường mà sản phẩm muốn gửi gắm.
- Bố cục, màu sắc, chất liệu thể hiện.

Vận dụng

Tìm hiểu về chất liệu hội họa và đồ họa.

Thông qua các hoạt động nghệ thuật, người nghệ sĩ sáng tạo tác phẩm mỹ thuật để tuyên truyền và chuyển tải thông điệp góp phần bảo vệ môi trường.

Yêu cầu cần đạt

- Biết xây dựng ý tưởng tạo bộ trang phục theo chủ đề.
- Chọn được vật liệu thân thiện với môi trường có sẵn phù hợp với ý tưởng thiết kế.
- Tạo được sản phẩm mỹ thuật theo chủ đề.
- Chia sẻ ý tưởng, thông điệp thể hiện trong trang phục.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát và cho biết:
 - + Nội dung chủ đề của hình ảnh
 - + Thông điệp mà giá trị sử dụng của trang phục mang đến

Đêm hội thời trang với trang phục bằng vật liệu tổng hợp. Nguồn: Vũ Thị Thanh Hương (Hà Nội)

- Quan sát những hình ảnh dưới đây và chỉ ra:
 - + Sản phẩm trang phục được tạo nên từ vật liệu gì?
 - + Đặc điểm hình dáng, màu sắc của sản phẩm tạo cho người xem cảm giác như thế nào?

Trịnh Thị Dung (Thành phố Hồ Chí Minh),
Biểu diễn, vật liệu tổng hợp

①

Huỳnh Thị Kim Yến (Thành phố Hồ Chí Minh),
Múa khèn, vật liệu tổng hợp

②

③

Nguyễn Thị Hiện (Hưng Yên), lá cây

④

Đỗ Thị Thanh Tâm (Hoà Bình), hoa

⑤

Trần Thị Hiền (Hoà Bình), hoa

Thời trang dạ hội. Nguồn: tác giả

Để thiết kế trang phục, nên lựa chọn vật liệu sạch, thân thiện với môi trường, không ảnh hưởng đến sức khoẻ như vải, giấy, hoa, lá cây khô,...

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước thực hiện sản phẩm trang phục về chủ đề môi trường.

1

2

3

4

Chuẩn bị: bút, màu, giấy vẽ, vật liệu thân thiện (hoa khô, lá khô,...).

Gợi ý các bước:

1. Vẽ phác hình tạo dáng trang phục.
2. Vẽ màu trang phục.
3. Kết hợp gắn chất liệu trang phục.
4. Hoàn thiện sản phẩm.

- Thiết kế một sản phẩm thời trang về chủ đề môi trường từ những vật liệu thân thiện sẵn có.

Tham khảo sản phẩm mĩ thuật

Trần Thị Phương Lâm (Hoà Bình),
Trang phục mùa hè, giấy

Trần Thị Hiếu (Hà Nội),
Trang phục đi dạo, vật liệu tổng hợp

Trịnh Trung Anh (Thành phố Hồ Chí Minh),
Trang phục dạ hội, giấy

Phân tích và đánh giá

Nêu cảm nhận của em về sản phẩm thiết kế thời trang theo gợi ý sau:

- + Ý tưởng thể hiện sản phẩm
- + Chất liệu
- + Màu sắc, hoa văn trang trí trên sản phẩm
- + Thông điệp của sản phẩm.

Vận dụng

- Tìm hiểu về một phong cách thời trang hoặc một nhà thiết kế mà em biết.
- Tìm hiểu, sưu tập hình ảnh về bộ thời trang yêu thích, hoặc một tác giả tiêu biểu.

Trang phục là một nét đẹp của truyền thống văn hoá dân tộc, nghệ thuật thiết kế thời trang có sự kế thừa, giữa truyền thống và hiện đại. Qua trang phục, ta có thể nhận diện được tính cách và thông điệp của con người.

CHỦ ĐỀ
7

MĨ THUẬT TRUNG ĐẠI VIỆT NAM

Bài 13 THÀNH TỰU MĨ THUẬT TRUNG ĐẠI VIỆT NAM

Yêu cầu cần đạt

- Bước đầu tìm hiểu về một số sản phẩm mỹ thuật Việt Nam thời trung đại.
- Nhận biết được vai trò của hoa văn và cách mô phỏng hoa văn trong thực hành.
- Mô phỏng được hoa văn trang trí ứng dụng vào sản phẩm.
- Cảm nhận được giá trị thẩm mỹ của nghệ thuật truyền thống và trân trọng giữ gìn nghệ thuật dân tộc.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát những hình ảnh dưới đây và nêu cảm nhận của em về sản phẩm/tác phẩm mỹ thuật thời trung đại Việt Nam.

Hình tượng rồng
trên cánh cửa gỗ chùa Phổ Minh, thời Trần.
Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

Kinnari đánh trống, thời Lý, đá
Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

– Quan sát các sản phẩm ghi chép hoa văn truyền thống dưới đây và nêu cảm nhận của em.

+ Tính trang trí, cách điệu

+ Tính ứng dụng vào các sản phẩm mỹ thuật

Vũ nữ múa, chùa Hoa Long, Thanh Hoá thế kỉ XIII-XIV. ③
Nguồn: Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

Trang trí hoa văn trên lan can đá, chùa Bút Tháp, thời Hậu Lê ④

Gà Trống và hoa mẫu đơn, tranh Dân gian Đông Hồ. Ảnh: Đoàn Mỹ Hương ⑤

Tiên nữ, đỉnh Hữu Bồ, Phú Thọ, gỗ, thế kỉ XVII
Nguồn: Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam

Mỹ thuật trung đại Việt Nam phát triển đa dạng và ghi dấu ấn trên nhiều phương diện như nghệ thuật gốm, tượng tròn, chạm khắc trang trí, đồ họa, kiến trúc dân gian, nghệ thuật ứng dụng,...

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước chép một mẫu hoa văn trang trí truyền thống.

1

2

3

Gợi ý các bước:

1. Lựa chọn mẫu hoa văn để chép. Phác nét chủ đạo, chú ý tỉ lệ giữa chiều cao, chiều dài và khoảng cách giữa các mảng.
2. Mô phỏng chi tiết mảng chính, mảng phụ, họa tiết hoa văn xen kẽ (phụ) và các đường cong cho cân đối.
3. Vẽ màu các hoa văn theo cảm nhận, đảm bảo hoà sắc và nhịp điệu của màu sắc.

- Sau khi quan sát các tác phẩm mỹ thuật trung đại Việt Nam, hãy chép một mẫu hoa văn em yêu thích.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Phân tích và đánh giá

- Thảo luận về cách mô phỏng và tạo hình hoa văn.
- Tính ứng dụng của hoa văn trong sản phẩm mỹ thuật.

Vận dụng

Chân trời sáng tạo

Ứng dụng hoa văn trong trang trí trong sản phẩm mỹ thuật (túi, áo,...).

Minh họa: Lâm Yến Như

Hiểu được sự sáng tạo trong mỹ thuật truyền thống của dân tộc qua các thời đại, từ đó có thể ứng dụng vào bài học một cách sáng tạo, linh hoạt nhưng vẫn bộc lộ bản sắc văn hoá Việt Nam.

Yêu cầu cần đạt

- Xây dựng phương án tổng thể về trang trí một tờ báo tường.
- Biết khai thác và lựa chọn vẽ đẹp của di sản văn hoá trong trang trí báo tường.
- Vận dụng nhịp điệu đường nét, màu sắc phù hợp báo tường.
- Cảm nhận được vẻ đẹp thẩm mỹ của tờ báo trong không gian lớp học.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát một số họa tiết trang trí trong các tác phẩm mỹ thuật thời trung đại ở Việt Nam.

*Cá chép vượt vũ môn, tranh dân gian Hàng Trống.
Nguồn: nghệ nhân Lê Đình Nghiễn*

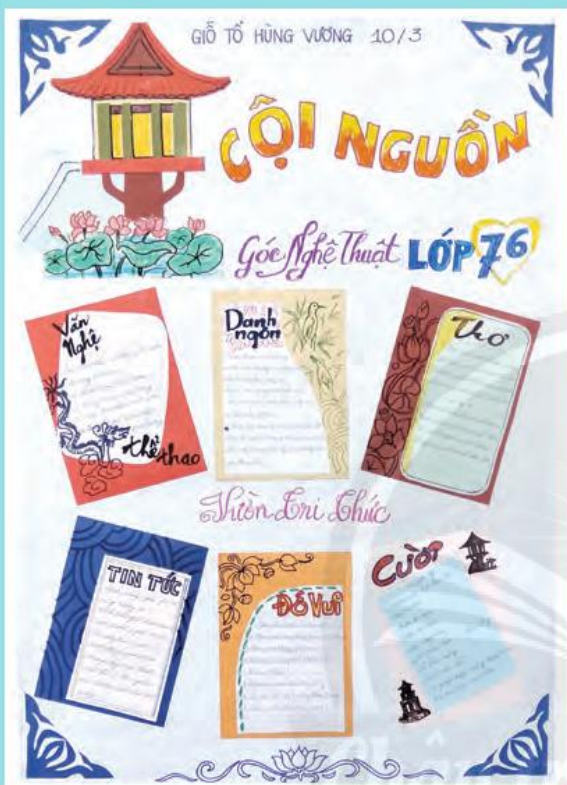

*Gà Đọi cát, tranh dân gian Đông Hồ.
Nguồn: Nhà xuất bản Mỹ thuật*

Họa tiết trang trí trong các tác phẩm mỹ thuật truyền thống không chỉ mang giá trị lịch sử, văn hoá, thẩm mỹ mà còn là nguồn tư liệu, ý tưởng thiết kế trong mỹ thuật ứng dụng. Có thể khai thác vốn mỹ thuật truyền thống bằng cách kế thừa nguyên vẹn hoặc một phần để sáng tạo những sản phẩm mỹ thuật có tính ứng dụng trong đời sống hằng ngày.

- Quan sát và mô tả các thành phần trên báo tường:
 - + Chữ trang trí
 - + Bài báo viết tay
 - + Hoạ tiết trang trí
 - + Vai trò của báo tường

Một số tờ báo tường sử dụng hoạ tiết trong các tác phẩm mỹ thuật truyền thống để trang trí

Nguồn: Võ Hữu Thành

1

Đầu báo tường. Nguồn: Lâm Yến Như

2

Nguồn: Lâm Yến Như

3

- Đầu báo (bao gồm tên tờ báo, tên lớp, chủ đề)
- Nội dung (bao gồm các bài báo, ảnh, tranh,...)
- Hoạ tiết trang trí (trang trí các góc, các khoảng trống)

Luyện tập và sáng tạo

- Các bước thực hiện báo tường có sử dụng hoạ tiết trang trí trong di sản văn hoá thời trung đại ở Việt Nam.

1

2

3

4

Chuẩn bị: giấy khổ A0, A4, bút chì, bút dạ, keo dán, kéo, màu vẽ,...

Gợi ý các bước:

1. Phác bố cục chung, gồm đầu báo và phần nội dung.
2. Thể hiện các bài viết thuộc phần nội dung.
3. Trang trí đầu báo (kết hợp chữ và hoa văn).
4. Thể hiện màu sắc và trang trí thêm các hoạ tiết.

Hoàn thiện sản phẩm.

Chú ý: chọn giấy khổ A0 (dày, bền); có thể trang trí đầu báo trước rồi thể hiện phần nội dung sau.

- Hãy sử dụng hoạ tiết trang trí trên các di sản văn hoá để trang trí một tờ báo tường theo chủ đề tự chọn. Hình thức: thực hành theo nhóm.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Trang trí báo tường, nhóm học sinh lớp 7B.
Nguồn: Lâm Yến Như (Thành phố Hồ Chí Minh) ①

Đầu báo tường.
Nguồn: Vũ Thị Thuý An (Hải Dương) ②

Phân tích và đánh giá

- Các nhóm trưng bày và giới thiệu sản phẩm báo tường trong lớp học.
- Thảo luận và nhận xét sản phẩm báo tường của các nhóm:
 - + Kế hoạch xây dựng báo tường
 - + Chủ đề, tiêu đề nội dung báo tường
 - + Hoa văn sử dụng và các yếu tố, nguyên lí tạo hình
 - + Vai trò của chữ trang trí

Vận dụng

Tìm hiểu một số sản phẩm mỹ thuật ứng dụng có sử dụng hoa văn trang trí truyền thống.

Lâm Yến Như (Thành phố Hồ Chí Minh) ①

②

Nhịp điệu, đường nét, hoa văn trong nghệ thuật truyền thống Việt Nam luôn có tính trang trí và tính ứng dụng cao.

Bài 15 EM VỀ GIAO THÔNG

Yêu cầu cần đạt

- Biết quan sát thực tế và khai thác được hình ảnh về giao thông trong cuộc sống.
- Mô tả và thực hiện được sản phẩm mỹ thuật đề tài giao thông theo yêu cầu.
- Biết kết hợp các yếu tố và nguyên lí tạo hình để thể hiện nội dung đề tài giao thông.
- Phân tích được ý nghĩa của sản phẩm mỹ thuật về đề tài giao thông.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát các hình ảnh về giao thông trong cuộc sống.

Giao thông đường bộ, Thành phố Hồ Chí Minh. ①
Ảnh: Thanh Liêm

Máy bay ở sân bay Liên Khương, Lâm Đồng. ②
Ảnh: Trọng Nhân

Xe lửa trên cầu Long Biên, Hà Nội. ③
Ảnh: Nguyễn Quang Vinh

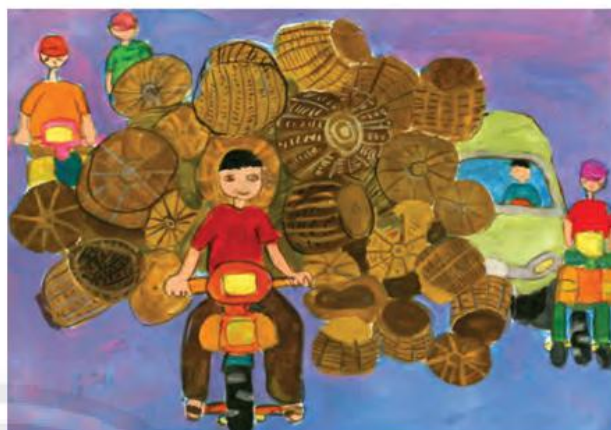
Phà trên sông Hậu, Vĩnh Long. ④
Ảnh: Tuệ Hương

- Quan sát các sản phẩm mỹ thuật thể hiện về đề tài giao thông và chỉ ra:
 - + Sản phẩm mỹ thuật nào diễn tả hành vi phù hợp hoặc không phù hợp trong an toàn giao thông?
 - + Bố cục, màu sắc của sản phẩm đã phù hợp với đề tài chưa?

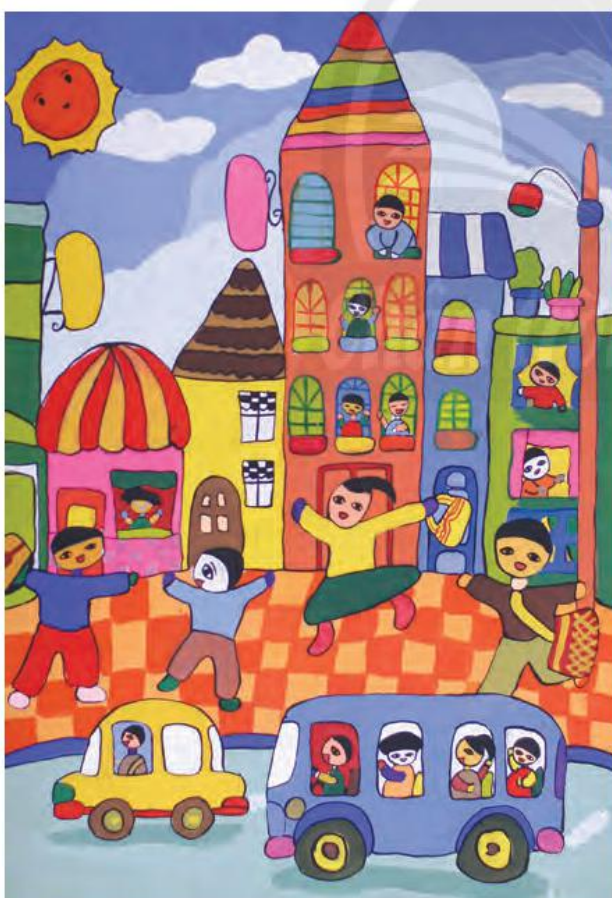
Dương Xuân Nhi (Hà Nội),
Tan học, màu sáp

①

Nguyễn Danh Phương (Hà Nội),
Chờ hàng hoá công kênh trên phố, màu gouache

②

Dương Võ Minh Quang (Nghệ An),
Phố em, màu gouache

③

Nguyễn Thị Ngọc Diệp (Vũng Tàu),
An toàn giao thông, màu sáp

④

An toàn giao thông là cách ứng xử, hành vi chấp hành đúng và tự giác các quy định của pháp luật và cộng đồng khi tham gia giao thông.

Luyện tập và sáng tạo

- Tham khảo các bước thực hiện một sản phẩm mỹ thuật về đề tài giao thông.

1

2

3

4

Chuẩn bị: giấy, bút dạ, màu,...

Gợi ý các bước:

1. Xây dựng ý tưởng và phác hình cho bài vẽ.
2. Phác hình chi tiết.
3. Thể hiện màu chính, phụ.
4. Tiếp tục thể hiện hoà sắc chung và hoàn thiện sản phẩm.

- Hãy sử dụng hình thức vẽ hoặc xé, dán để thể hiện đề tài giao thông.

Tham khảo sản phẩm mỹ thuật

Nguyễn Minh Khoa (Hà Nội),
Vượt qua tàu hoả, màu gouache

①

Trần Thị Khánh An (Hà Nội),
Nguy hiểm quá, màu sáp

②

Phân tích và đánh giá

- Trưng bày và giới thiệu sản phẩm của em (hoặc nhóm) trước lớp.
- Nêu cảm nhận của em về sản phẩm mỹ thuật của bạn (nhóm bạn) theo các gợi ý sau:
 - + Sản phẩm thể hiện những hành vi/ hoạt động tham gia giao thông theo hướng khuyến khích hay phê phán?
 - + Cách sắp xếp hình, mảng và màu trong sản phẩm như thế nào?
 - + Đánh giá tác động của sản phẩm mỹ thuật đến nhận thức về an toàn giao thông của em.

Vận dụng

Sưu tầm qua sách, báo, internet,... những sản phẩm mỹ thuật về đề tài giao thông theo gợi ý sau:

- + Lợi ích của việc chấp hành an toàn giao thông
- + Hậu quả của việc không chấp hành an toàn giao thông
- + Sự phong phú của đề tài và hình thức thể hiện

Thể hiện thành công sản phẩm mỹ thuật về đề tài giao thông chính là góp phần tuyên truyền về hành vi tự giác chấp hành pháp luật khi tham gia giao thông.

Yêu cầu cần đạt

- Biết chọn lọc hình ảnh để thiết kế tạo dáng phương tiện giao thông.
- Biết được công năng của phương tiện để hoàn thiện thiết kế tạo dáng phương tiện giao thông.
- Biết sử dụng vật liệu có sẵn để mô phỏng, tạo dáng một phương tiện giao thông.
- Phân tích được hiệu quả thẩm mĩ thông qua tạo dáng phương tiện giao thông.

Quan sát và nhận thức

- Quan sát một số hình ảnh phương tiện giao thông sau và cho biết:
 - + Đặc điểm và vẻ đẹp của phương tiện giao thông
 - + Mục đích sử dụng của phương tiện giao thông
 - + Kể thêm một số phương tiện em biết

①

②

③

⑤

④

⑥

Các loại phương tiện giao thông. Nguồn: Dũng Đoàn

- Quan sát mô hình/ sản phẩm mỹ thuật và cho biết:
 - + Chất liệu sử dụng
 - + Màu sắc và đặc điểm phương tiện
 - + Tỷ lệ, sự hài hoà giữa các thành phần

① **Như Thị Thanh Huyền** (Bắc Kạn), Xe đạp, ống hút giấy và đất nặn

② **Lý Văn Hùng** (Tuyên Quang), Xe máy, vật liệu tổng hợp

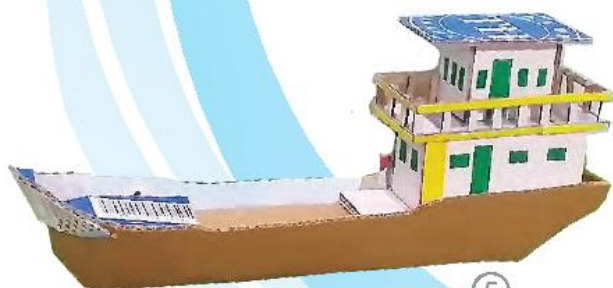

⑥ **Nguyễn Lý Tường** (Thành phố Hồ Chí Minh), Ô tô, giấy các-tông

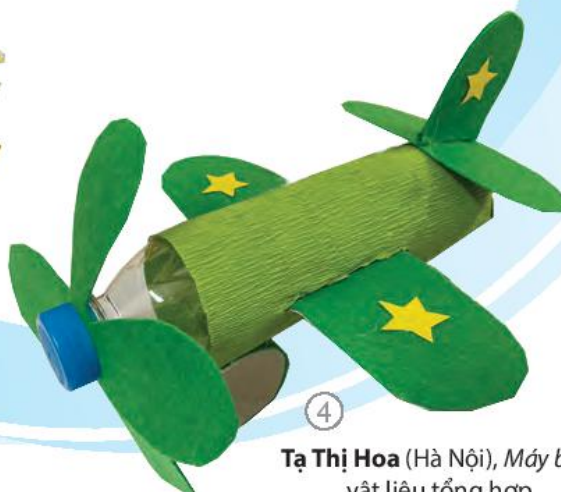
Kiểu dáng trong thiết kế là yếu tố cơ bản quyết định sự thành công cho mẫu sản phẩm dựa trên những yếu tố: tỉ lệ, sự cân bằng màu sắc và hài hoà các thành phần cấu tạo.

③ **Trần Thị Hiền** (Tuyên Quang), Xích lô, vật liệu tổng hợp

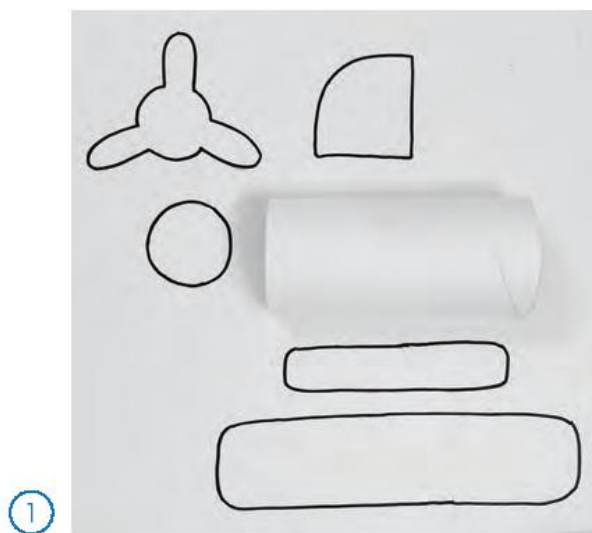

⑤ **Sùng Quang Dự** (Cao Bằng), Tàu thủy, giấy các-tông

④ **Tạ Thị Hoa** (Hà Nội), Máy bay, vật liệu tổng hợp

- Tham khảo các bước thực hiện thiết kế mẫu máy bay mơ ước.

Chuẩn bị: lõi cuộn giấy, giấy bìa, bút chì, bút dạ màu, kéo, keo dán,...

Gợi ý các bước:

1. Phác hình các bộ phận máy bay trên giấy bìa.
2. Cắt rời các bộ phận máy bay.
3. Vẽ màu trang trí.
4. Lắp ghép các bộ phận tạo hình máy bay.
5. Hoàn thiện sản phẩm.

- Hãy thiết kế một phương tiện giao thông em yêu thích.

Tham khảo sản phẩm mĩ thuật

Phan Thị Tuyên (Tuyên Quang), *Phương tiện giao thông*, mút xốp

Phân tích và đánh giá

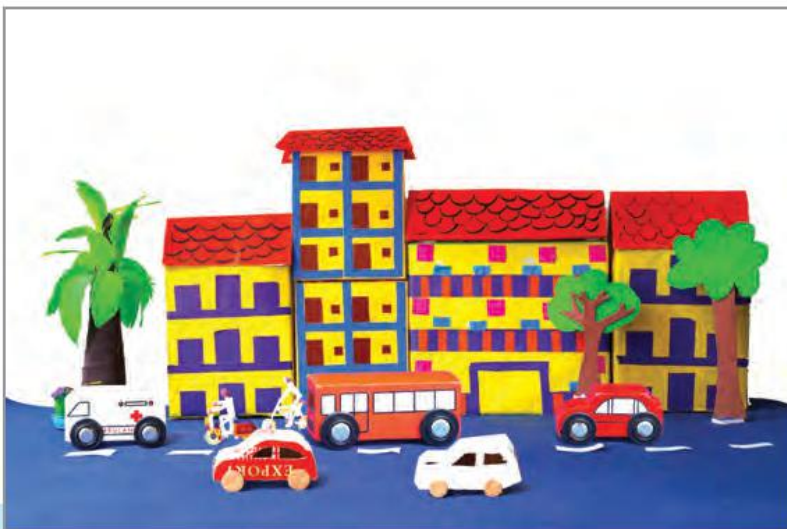
Nêu cảm nhận của em về sản phẩm của các bạn theo các gợi ý sau:

- + Kiểu dáng sản phẩm
- + Tỷ lệ và sự cân đối của sản phẩm
- + Màu sắc, chất liệu
- + Mục đích sử dụng

Vận dụng

- Trưng bày và giới thiệu sản phẩm của em (hoặc nhóm em) trước lớp.
- Giới thiệu với người thân trong gia đình sản phẩm phương tiện giao thông em đã thực hiện.

Phan Thị Thuý Hằng, Nhữ Thị Thanh Huyền (Tuyên Quang),
Mô hình giao thông, vật liệu tổng hợp

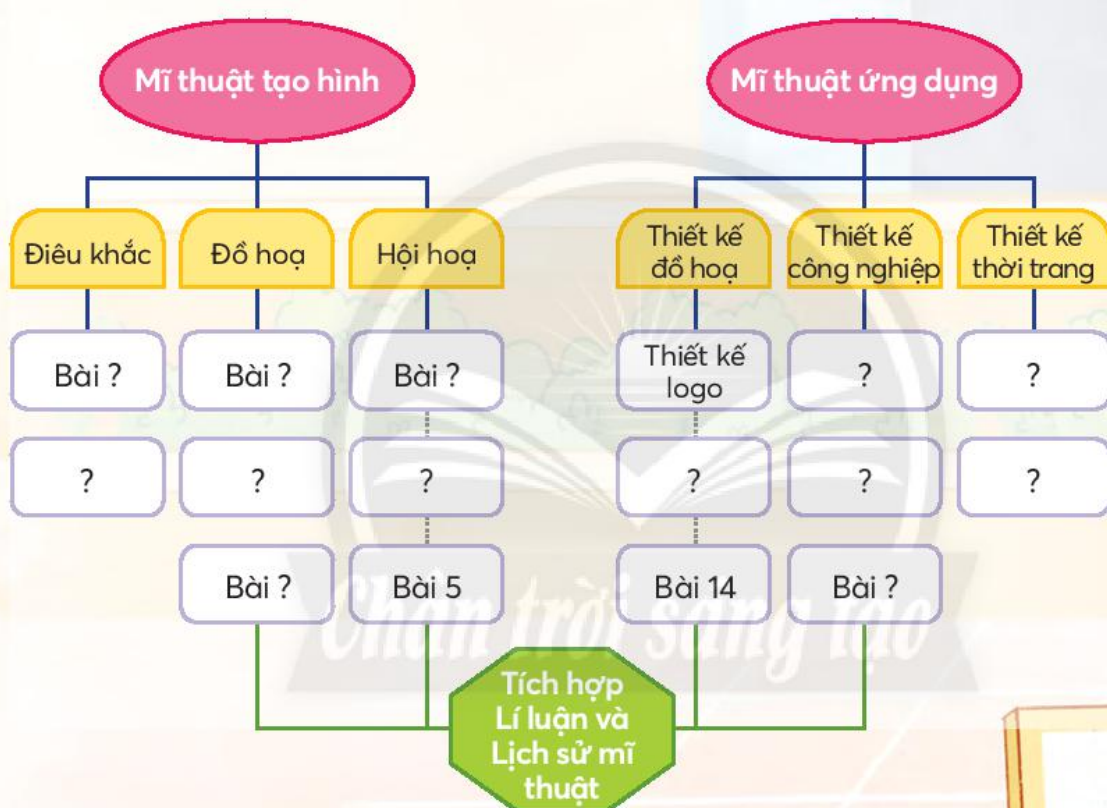
Thiết kế phương tiện giao thông là hình thức tạo dáng sản phẩm dựa trên các yếu tố và nguyên lí tạo hình của mĩ thuật nhằm tạo nên một sản phẩm có tính thẩm mĩ và hữu ích, tiện lợi. Tạo dáng sản phẩm là sự kết hợp giữa yếu tố thẩm mĩ và công năng sử dụng.

BÀI TỔNG KẾT

Yêu cầu cần đạt

- Biết tuyển chọn các sản phẩm tiêu biểu theo thể loại.
- Áp dụng được kết quả vào trang trí nội thất.
- Tổ chức thảo luận.
- củng cố và phát triển kĩ năng trình bày các nhận thức về mỹ thuật.

1. Lập sơ đồ hệ thống các thực hành theo từng thể loại mỹ thuật theo gợi ý sau:

Chú thích:

Các nhánh nhỏ học sinh tự nối theo hệ thống bài học

2. Thông qua sơ đồ đã lập ở mục 1, triển khai tiếp các nhánh có phần vận dụng vào cuộc sống (nêu rõ tên sản phẩm mỹ thuật hoặc hình thức vận dụng).

3. Trưng bày các bài học điển hình theo chủ đề. Tổ chức những buổi thảo luận về chủ đề đã trưng bày.

4. Đánh giá kết quả học tập trong cả quá trình năm học.

Giải thích thuật ngữ

Thuật ngữ	Giải thích	Trang
3D	Là tác phẩm, sản phẩm mỹ thuật được tạo ra trong không gian ba chiều.	10
Lô gô (biểu trưng)	Là một phần tử đồ họa, kí hiệu, hoặc biểu tượng (icon) của một thương hiệu hoặc nhãn hiệu và đi cùng chữ kiểu của nó.	44
Cân bằng	Là tạo sự hợp lí cho cảm nhận của thị giác, gồm hai loại phổ biến: cân bằng đối xứng, cân bằng bất đối xứng.	21
Chấm	Là đơn vị đầu tiên của ngôn ngữ tạo hình, làm mốc để tạo nét, hình, khối hoặc tự bản thân đứng độc lập tạo ra các đặc tính riêng.	14
Chất cảm	Là cảm giác cấu trúc bề mặt của chất liệu tạo hình. Ví dụ: sự mềm, mịn, thô ráp,...	34
Đẳng đối	Là sự tương ứng vị trí của hai hay nhiều yếu tố thông qua một điểm, một trục giữa hay một mặt phẳng.	26
Điểm nhấn	Là một yếu tố hoặc phần của tác phẩm, sản phẩm nghệ thuật thu hút thị giác ở đối tượng nghệ thuật.	26
Di sản	Là tài sản tinh thần hoặc tài sản vật chất do lịch sử để lại hoặc do thiên nhiên tạo ra.	40
Hài hoà	Là sự sắp xếp các yếu tố tạo hình, nguyên lí tạo hình một cách hợp lí trong một tổng thể chung trên đối tượng thẩm mĩ.	6
Hình	Được tạo bởi các yếu tố tạo hình nét trên mặt phẳng hay đường nét chu vi của các diện được khép kín trong không gian.	8
Không gian	Là khoảng cách có thể đo được giữa các điểm hoặc hình ảnh, khoảng trống xung quanh một tác phẩm, sản phẩm, hay một hình, một yếu tố nào đó ở đối tượng của nghệ thuật.	6
Mô phỏng	Là hình thức phỏng theo, bắt chước hình mẫu để tạo ra một vật hoặc một sản phẩm.	6
Sản phẩm mỹ thuật	Là bài vẽ, bức tranh, hình thể, vật thể,... được tạo ra trong quá trình thực hành, sáng tạo của học sinh.	2
Tác phẩm mỹ thuật	Là sản phẩm mỹ thuật của một cá nhân hoặc một nhóm nghệ sĩ mang phong cách và dấu ấn riêng, được xã hội công nhận.	17
Thẩm mĩ	Đề cập đến cảm nhận về cái đẹp và giá trị nghệ thuật của tác phẩm.	2
Tương phản	Là sự đối lập của các đối tượng liên quan khác nhau ở cạnh nhau, ví dụ: màu nóng, màu lạnh; nét thẳng, nét cong,...	29
Vật liệu	Là đồ dùng, đồ vật được sưu tầm, tái sử dụng hoặc sẵn có trong tự nhiên, như: giấy báo, giấy bìa, vỏ hộp, chai nhựa, vải vụn, sợi dây len, cọng rơm, lá cây,...	18